

"צפירה", אתגר קרת

gym – אולם התעמלות
stage – במה
improvised – מאולתרת
cardboard – בריסטול
barbed wire fence – גדר תייל

crowded – צפוף
bench – ספסל
thin – דק
to quiver, shake – לרעוד

testing – מבדקים

excellent – מצטיין

to sweat – להזיע
ninth graders – טנתיקים
ceremony – טקס

to recite – לדקלם

janitor – שרת

short army prep – גיבושון
(several days of extreme
physical and mental
testing)
elite marines unit – שייטת
to curse – לקלל
to drip – לנזול
courtyard – מגרש
to go wild – להשתולל
to smirk – לגחך
to choke – להחנק
skidding – חאנקות

ביום השואה לקחו את כל הכיתות לאולם ההתעמלות. באולם סידרו מין במה מאולתרת ומאחוריה הדביקו על הקיר בריסטולים שחורים עם שמות של מחנות ריכוז וציורים של גדרות תיל. כשנכנסו לאולם, סיון ביקשה ממני שאשמור לה מקום. תפסתי לנו שני מקומות. סיון התיישבה לידי, היה קצת צפוף על הספסלים. שמתי את המרפק על הרגל שלי וגב ידי נגעה בגינס שלה. הגינס היה דק ונעים כזה, והתרגשתי כאילו נגעתי לה ממש בגוף. "איפה שרון?" שאלתי, "לא ראיתי אותו היום." הקול שלי קצת רעד. "שרון במבדקים של הקומנדו הימי," אמרה סיון בגאווה, "הוא כבר עבר כמעט את כל השלבים, נשאר לו רק עוד איזה ראיון." מרחוק ראיתי את גלעד מתקרב אלינו במעבר, "אתה יודע שהוא הולך לקבל במסיבת סיום פרס תלמיד מצטיין? המנהל כבר הודיע." "סיון," אמר גלעד שהגיע כבר ממש עד אלינו, "מה את עושה כאן? הספסלים האלה ממש לא נוחים. בואי, שמרתי לך מקום בכסאות מאחורה." "כן," חייכה אלי סיון חיוך מתנצל וקמה, "כאן ממש צפוף." היא הלכה לשבת עם גלעד מאחורה. גלעד היה החבר הכי טוב של שרון, הם שיחקו יחד בנבחרת הכדורסל של התיכון. אני הסתכלתי על הבמה ונשמתי עמוק, כף-היד שלי עדיין הזיעה. כמה מהטנתיקים עלו על הבמה והטקס התחיל.

אחרי שכל התלמידים דיקלמו את הקטעים הרגילים עלה על הבמה איש אחד די מבוגר עם סוודר בורדרו וסיפר על אושוויץ. הוא היה אבא של מישוה מהתלמידים. הוא לא דיבר הרבה, רבע שעה בערך. אחר-כך חזרנו לכיתות. כשיצאנו החוצה ראיתי את שולם השרת שלנו יושב על המדרגות של חדר האחות ובוכה. "הי, שולם, מה קרה?" שאלתי. "האיש הזה באולם," אמר שולם, "אני מכיר אותו, גם אני הייתי בִּזְוֹנְדֶּרְן קומנדו." "אתה היית בקומנדו? מתי?" שאלתי, לא יכולתי לדמיין את שולם הרזה והקטן שלנו בשום יחידת קומנדו, אבל מי יודע, אולי. שולם ניגב את העיניים שלו בכפות ידיו ונעמד, "לא חשוב," אמר לי שולם, "לך, לך לכיתה. זה באמת לא חשוב."

אחרי הצהריים ירדתי למרכז המסחרי. בפלאפל פגשתי את אביב וצורי. "שמעת," אמר לי צורי בפה מלא פלאפל, "שרון עבר היום את הראיון, אחרי הגיוס יש לו עוד איזה גיבושון קטן, והוא בשייטת. אתה יודע מה זה להיות בשייטת? הם בוחרים אחד מאלף..." אביב התחיל לקלל, נפתחה לו הפיתה מלמטה וכל הטחינה והמים של הסלט התחילו לנזול לו על הידיים. "פגשנו אותו עכשיו במגרש של בית-ספר. הוא וגלעד השתוללו שם, בירות והכל." צורי חצי גיחך חצי נחנק וחתיכות של עגבניה ופיתה עפו לו מהפה, "היית צריך לראות אותם עושים חאנקות על האופניים של שולם, כמו ילדים קטנים. שרון היה מה זה מרוצה שעבר את שלב הראיון. אח שלי אמר שדווקא בראיון האישי נופלים הכי הרבה." הלכתי למגרש של בית-ספר, אבל

מעקה – handrail מפורק – dismantled מנעול – lock	
מדים – uniform	
להתעקש – to insist	
להשוד – to suspect	
להלשין – to snitch להסתלק – to leave להסתיר – to hide	
גדר – fence צריפים – sheds	
נקניק – slang: a—hole, an undependable coward	
לדחוף – to push	
קנאי – jealous	
בתול – a virgin להושיט – to hand over רצועה – strap צלילה – diving	
שטינקר – מיידיש: מלשין	
לאגרף – to make a fist	

אף אחד לא היה שם. האופניים של שולם, שהיו קשורות תמיד למעקה שליד חדר האחות, נעלמו, על המדרגות היתה זרוקה שרשרת מפורקת ומנעול של יִרְדְּנִי. בבוקר שבאתי לבית-ספר האופניים עוד לא היו שם. חיכיתי שכולם יכנסו לכיתות ואז הלכתי לספר למנהל. המנהל אמר שעשיתי את הדבר הנכון, ושאל אחד לא יִדַע על השיחה שלנו, וביקש מהמזכירה שתרושם לי פתק איחור. באותו יום לא קרה כלום, וגם לא ביום שאחרי, אבל ביום חמישי המנהל נכנס לכיתה עם שוטר במדים וביקש משרון וגלעד לצאת. לא עשו להם כלום, רק הזהירו אותם. את האופניים הם לא יכלו להחזיר, כי סתם זרקו אותם באיזה מקום, אבל אבא של שרון בא במיוחד לבית-ספר והביא לשולם אופני ספורט חדשות. שולם בהתחלה לא רצה לקחת אותם. "הכי בריא ללכת ברגל", אמר לאבא של שרון. אבל אבא של שרון התעקש ושולם בסוף לקח אותם. זה היה מצחיק לראות את שולם נוסע על אופני ספורט, ואני ידעתי שהמנהל צדק ובאמת עשיתי את הדבר הנכון. אף-אחד לא חשד שסיפרתי, ככה לפחות חשבתי אז. היומיים הבאים עברו כרגיל, אבל ביום שני שבאתי לבית-ספר חיכתה לי סיון בחצר. "תשמע, אלי," היא אמרה לי, "שרון גילה שאתה זה שהלשנת על האופניים, אתה חייב להסתלק מכאן לפני שהוא וגלעד יתפסו אותך". השתדלתי להסתיר את הפחד, לא רציתי שסיון תראה שאני מפחד. "מהר, תברח," היא אמרה. ואני התחלתי ללכת. "לא, לא משם", משכה את זרועי. מגע ידה היה קר ונעים. "הם יבואו מהשער אז כדאי שתצא מהחור בגדר שמאחורי הצריפים". שמחתי שסיון דואגת לי כל-כך, אפילו יותר משפחדתי.

מאחורי הצריפים חיכה לי שרון. "אל תחשוב על זה אפילו", אמר, "אין לך סיכוי". הסתובבתי. מאחורי עמד גלעד. "תמיד ידעתי שאתה נקניק", אמר שרון, "אבל אף פעם לא חשבתי שאתה טיפוס של מלשין". "למה הלשנת עלינו, יא זבל?" דחף אותי גלעד בכוח, עפתי על שרון והוא דחף אותי ממנו. "אני אגיד לך למה הוא הלשין". אמר שרון, "בגלל שאלי שלנו קנאי מלוכלך. הוא מסתכל עלי ורואה שאני תלמיד יותר טוב ממנו וספורטאי יותר טוב ממנו, ושיש לי חברה שהיא הבחורה הכי יפה בבית-ספר, בזמן שהוא עוד מסכן ובתול, וזה אוכל אותו מבפנים". שרון הוריד את זיקט העור שלו והושיט אותו לגלעד, "אז הנה, אלי, הִצְלַחְתָּ, דפקת אותי", אמר ופתח את רצועת שעון הצלילה שלו ושם אותו בכיס. "אבא שלי חושב שאני גנב, כמעט פתחו לי תיק במשטרה. תלמיד מצטיין אני כבר לא אקבל. עכשיו אתה מרוצה?" רציתי להגיד לו שזה לא בגלל זה, שזה בגלל שולם, שגם הוא היה ביחידת קומנדו, שהוא בכה כמו ילד ביום השואה. במקום זה אמרתי, "זה בכלל לא זה... לא הייתם צריכים לגנוב לו את האופניים, לא היה בזה שום טעם. אין לכם כבוד". כשדיברתי רעד לי הקול, "אתה שומע, גלעד, השטינקר הבכיין הזה יסביר לנו מה זה כבוד. כבוד זה לא להלשין על חברים, יא חרא", אמר שרון ואיגרף את ידו, "אני וגלעד נלמד אותך עכשיו מה זה כבוד, בדרך הקשה". רציתי לזוז משם, לברוח, להרים את הידיים כדי להגן על

לשתק – to paralyze
להזדקף – לעמוד ישר

חלון ראווה – a shop window
מתוח – stretched out, taut
קולב – hanger

פירצה – חור, פתח
לסנן – to slur through the teeth

שעווה – wax
מגן – shield

הפנים אבל הפחד שיתק אותי. פתאום משום מקום באה צפירה, שכחתי בכלל שהיום יום הזכרון. שרון וגלעד הזדקפו שניהם. הסתכלתי עליהם עומדים כמו בובות בחלון ראווה, וכל הפחד שלי פתאום נעלם. גלעד שעמד מתוח, עיניו עצומות, והחזיק את הז'קט של שרון בידו נראה לי כמו קולב בגדים מגודל. ושרון, עם המבט הרצחני שלו והיד המאוגרפת, נראה פתאום כמו ילד קטן שמנסה לחקות איזה פוזה שראה פעם בסרט פעולה. הלכתי לפירצה בגדר ויצאתי ממנה לאט ובשקט, מאחורי שמעתי את שרון מסנן בשקט, "אנחנו עוד נזיין אותך". אבל הוא לא זו אפילו מילימטר. אני המשכתי ללכת הביתה, עובר ברחוב בין האנשים הקפואים כמו בובות שעווה, הצפירה עוטפת אותי במגן בלתי-נראה.

להאזנה לסיפור:

<http://msradio.huji.ac.il/wwwroot/drama/zfira48k.mp3>

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות איבה

מתוך "וואללה חדשות", 25 באפריל 2012

עובד על ידי אסנת אהרונ

יום הזיכרון 2012: למה הומור שואה כן והומור שכול לא?

לאחר שהתמודדות עם יום השואה באמצעות הומור הפכה למקובלת, למה אנחנו לא יכולים לעשות אותו דבר עם עצב השכול ויום הזיכרון? יוצרים מסבירים

בכל שנה ביום הזיכרון לשואה ולגבורה אנחנו שומעים גם בדיחות שחורות בנושא. לצד הדמעות והטקסים, אפילו האנשים שרואים את עצמם כקרובים ביותר לנושא, כמו בני הדורות השני והשלישי למשל, מעזים להשתחרר מעט ולצחוק מבדיחה כלשהי על היטלר, גטו או טלאים צהובים. הבדיחות האלו לא בהכרח נשמעות רק ביום השואה. יש סיכוי שתשמעו אותן גם בימים רגילים. לא מדובר בעניין חדש, לא בהומור גבוה במיוחד ומה שבטוח, כבר מזמן לא מדובר בִּטְאָפּוֹ.

הומור השואה השתקע בשגרה הישראלית והפסיק כבר מזמן לזעזע; אבל ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה המצב הפוך. קשה לדמיין משהו מְבָדָר בשכול ונראה בלתי אפשרי למצוא שביב הומור בפיגועים רצחניים. הנושאים האלו רחוקים אלפי שנות אור מְרִמְזָ לַחֲיוּךְ או לצחוק. קרה אפילו ב"ארץ נהדרת" דוד ליפשיץ

באחד מהפרקים של "סאות'פארק", סדרת האנימציה שלא יודעת מהי משמעות המילה "טאבו", אנשי העיירה מבינים שגדרשות לחלוף 23 שנים מאירוע טראגי על-מנת שיהפוך למצחיק ולנושא לבדיחות. נראה שהמציאות לא רחוקה מאותה ההנחה.

"קומדיה היא טרגדיה ממרחק הזמן. מישהו אמר את זה פעם", אומר עוזי וייל, האיש מאחורי "החמישייה הקאמרית", "הרצועה", ועוד - לא אדם שמפחד להתלכלך בהומור שחור. "כשמישהו מאוד מאוד כואב קשה לצחוק עליו. מתי כן יש צורך בהומור? כשאתה צריך לשחרר משהו. כשנוצר פער בין רגש שאתה אמור להרגיש אבל אתה לא באמת מרגיש אותו. הבדיחה מצביעה על כך שמישהו השתנה", הוא מסביר. "הבדיחה נכנסת למקום שלכאורה אסור להיכנס אליו רגשית. שאתה לא מרשה לעצמך כי הוא חסום וכי הוא מסומן ככואב, אבל בעצם הוא כבר לא כל כך כואב. ואז היא באה, ומכיוון שהיא נעימה ומצחיקה היא נותנת לך להיכנס למקום שמסומן ככואב ולהסתכל עליו מזווית חדשה - להראות לך שמישהו השתנה."

"מכיוון שיום הזיכרון נורא קרוב אלינו וכולנו מכירים ישירות או בעקיפין מישהו שנפל, אין פה פער רגשי. הכאב עדיין כואב ולא צריך להשתחרר כי זה עדיין כאן", ממשיך וייל. "ככל שמלחמות הופכות לפחות הֶרֹאִיות והן יותר מְפָקְדִים שנותנים מְכוּת לאנשים, יהיה יותר קל לצחוק על זה. רק כשיווצר פער זמנים מורגש בין המלחמה האחרונה לזמן הנוכחי אולי ייווצר הומור כזה. הבדיחה אמורה להשקיש את הכאב. אתה לא מתבדח כי אתה רוצה ללעוג לזה - רק כי אתה רוצה להשתחרר."

לצפייה בסרטוני אנימציה על חללי צה"ל:

<https://www.bac.org.il/specials/project/pnym-yvm-zykrvn>

bereavement – שכול
coping – התמודדות
sadness – עצב

tears – דמעות
to dare – להעז

to settle, establish – להשתקע
routine – שגרה
to shock – לזעזע
hatred – איבה
entertaining – מבדר

are required – נדרשות
לחלוף – לעבור
assumption – הנחה

gap – פער
to point – מצביעה, להצביע
seemingly – לכאורה
blocked – חסום
angle – זווית

indirectly – בעקיפין

נוכחי – עכשיו
to mock – ללעוג

"מה

מכתב קטן

מילים ולחן: דני רובס

מכתב קטן לאיש אחד רחוק מפאן
ובו תמונה שיש בה זיכרון ישר
שנינו מחייכים למצלמה
לפני שהוא הלך למלחמה
חמה ידו היתה כשהוא חיבק אותי
כבר לא בוכה
גם לא בלילה לבדי
רק הזמן חובש את הפצעים
האלה שבחוץ ואת ההם שלא רואים

יש ודאי במקום נסתר
תשובה לכל דבר
אז למה דוקא לי
נגמר הכל לפני שהתחיל

מכתב קטן לאיש אחד רחוק מפאן
ובו ריחות שדה פתוח של דגן
כף רגלינו על האדמה
לפני שהוא הלך למלחמה
חמה ידו היתה כשהוא חיבק אותי
כבר לא בוכה
רואה כמו בהילוך איטי
כל הנשימות, הרגעים
האלה שבחוץ ואת ההם
שלא רואים

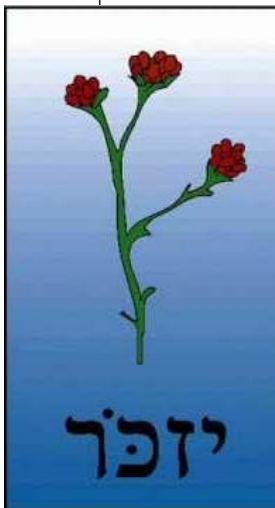
יש ודאי במקום נסתר ...

מכתב קטן לאיש אחד רחוק מפאן
ובו תמונה שיש בה זיכרון ישר
שנינו מחייכים למצלמה
לפני שהוא הלך למלחמה ...

לחבוש פצעים – to dress wounds

hidden – נסתר

wheat - דגן

<https://www.youtube.com/watch?v=eWuAgaOcXy8>

<https://www.youtube.com/watch?v=0zLy1Gbe5xl>